
ЕКОНОМІКА Й УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

УДК 658.15: 339.16.012.34 – 057.44 (045)

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ФОРМУВАННЯ Й РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЮ ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ

Н. С. ПЕДЧЕНКО, доктор економічних наук, професор;
Л. М. ШИМАНОВСЬКА-ДІАНИЧ, доктор економічних наук, професор
(Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»)

Анотація. Метою статті є визначення концептуальних підходів до управління ефективністю формування й результативністю використання потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації. **Методика дослідження.** Для досягнення поставленої мети в роботі використано загальнонаукові та прикладні методи дослідження, зокрема: методи наукової абстракції, індукції й дедукції, аналізу й синтезу – для обґрунтування основних підходів до ідентифікації станів: формування і використання потенціалу розвитку підприємства; метод логічного узагальнення – для визначення особливостей формування й використання потенціалу розвитку; метод порівняння – для визначення рівня адекватності цільовим пріоритетам та узгодження з ринковим середовищем; методи наукової абстракції – для обґрунтування заходів щодо підвищення ефективності формування та результативності використання потенціалу розвитку в управлінні підприємствами й організаціями споживчої кооперації. **Результати.** У статті обґрунтовано концептуальні підходи до управління ефективністю формування й результативністю використання потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації. **Практична значущість результатів дослідження.** Необхідність розробки та обґрунтування умов для оновлення й реформування споживчої кооперації висуває вимоги до створення потенціалу, який забезпечує перспективний вектор розвитку. Дослідження потенціалу розвитку здійснено на основі вивчення процесів його формування й використання та зорієнтовано на забезпечення життєздатності функціонування споживчої кооперації на основі визначеності з концептуальними підходами в управлінні ефективністю формування й результативністю використання потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації.

Ключові слова: концепція, ефективність формування, результативність використання, потенціал розвитку, карта ідентифікації, матриця узгодження.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Потенціал розвитку підприємства є системою, яка вимагає збалансованості станів формування й використання потенціалу розвитку. Саме така збалансованість, що лежить в основі розвитку як процесу вдосконалення системи, і ставиться за мету під час ефективного управління. Її досягнення можливе лише за умови чіткого опису способу організації використання потенціалу розвитку через сукупність застосованих методів і заходів, принципів і правил, на які спираються в управлінні. Це потребує визначеності концептуальних підходів до управління ефективністю формування й результативністю використання потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації, підкреслюючи її наукову значимість і розкриття емпіричних можливостей використання в дослідженні економічних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням концептуальних основ до управління ефективністю формування і результативністю використання або реалізації потенціалу розвитку приділяли увагу такі вчені: О. І. Амоша, Б. Є. Бачевський, О. В. Березін, О. Б. Бутнік-Сіверський, Н. П. Гончарова, І. В. Заблодська, М. І. Іванов, Н. В. Карпенко, Н. С. Краснокутська, В. А. Павлова, Н. С. Педченко, С. Т. Пілецька, В. І. Перебийніс, Б. В. Погрищук, О. О. Решетняк, М. Є. Рогоза, Н. І. Рябікіна, О. С. Федонін, Г. О. Швиданенко, Л. М. Шимановська-Діаніч, Л. Т. Хижняк [1–5]. Тому продовжимо дослідження, спрямоване на обґрунтування концептуальних підходів до управління ефективністю формування й результативністю використання потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації і забезпечення можливості порівняння з цільовими, еталонними, бажаними показниками розвитку системи споживчої кооперації.

Формулювання цілей статті. (постановка завдання). Метою статті є визначення концептуальних підходів до управління ефективністю формування й результативністю використання потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Виходячи з того, що зміст і сутність управління потенціалом розви-

тку підприємств та організацій споживчої кооперації відображає як процес, так і його мету – забезпечення максимальної віддачі від такого процесу, а також передбачає раціональну діяльність, спрямовану на соціальні досягнення й економічні здобутки, що забезпечать стале функціонування на основі найповнішого розкриття властивостей потенціалу розвитку підприємства, відповідно, основні концептуальні підходи до управління ним будуть спрямовані на визначення ефективності формування й результативності використання потенціалу розвитку та урівноваження цих двох станів (формування і використання) на основі виявлених резервів [1–3, 5]. Ці резерви спрямовуватимуться на забезпечення збалансованості між сформованим і використаним потенціалом розвитку та встановлення відповідності між сформованим і необхідним для стимулювання розвитку через удосконалення системи.

В основу концептуальних підходів покладено формування й використання потенціалу розвитку в управлінні як взаємопов'язані, обопільно зумовлені процеси дослідження потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації. Тому для кількісного та якісного вираження цих процесів пропонуємо: обґрунтування методичного інструментарію на основі застосування математичної мови під час оцінювання економічних процесів; побудову цілісної програми дій, коли результати попереднього методу є вхідною інформацією для наступного; максимальне охоплення масиву інформації для аналізу, але не надмірність його; побудову комплексного показника розвитку на основі узгоджених результатів методів районування, таксономії та експертного аналізу.

Обґрунтування методичного інструментарію на основі застосування математичної мови під час оцінювання економічних процесів дослідження ефективності формування й результативності використання потенціалу розвитку дозволить розширити діапазон можливостей підвищення ефективності управління підприємством та організацією шляхом: створення однорідних за рівнем розвитку кластерів (застосовано кластерного, дискримінантний аналізу або методу районування); кількісного визначення відповідності між ефективністю сформованого потенціалу розвитку й результативністю використаного (застосовано таксономічний аналіз); узгодження фактичного

стану розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації, досягнутого завдяки використанню наявного потенціалу, і пріоритетів, передбачених стратегічною метою розвитку (застосовано порівняльний внутрішньосистемний аналіз); еталонного вираження відповідності розвитку господарської системи становищу ринкового середовища (застосовано порівняння результатів діяльності підприємств та організацій споживчої кооперації з несистемними суб'єктами господарювання). Виявлений режим формування й використання потенціалу розвитку дасть змогу встановити пріоритетність вектора розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації і змінити траєкторію в разі необхідності. Доведено, що запорукою такої зміни можуть стати соціально-економічні напрями збереження ефективності організації й політики планування розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації на основі їх потенціалу.

Застосування економіко-математичних методів під час оцінки ефективності формування потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації за рівнями дозволить отримати висновок про:

- ідентичність рівня розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації, об'єднаних у складі одного району, на основі застосованого методу економічного районування та надати якісне вираження вибірковій сукупності;

- динаміку показника розвитку через оцінку дії факторів стимуляторів і факторів дестимуляторів на основі застосованого таксономічного методу та надати кількісне вираження вибірковій сукупності;

- межі самозбереження для потенціалу розвитку на основі реалізації концепції толерантності в управлінні через розрахунок коефіцієнта самозбереження, «ціни віддаленості» від еталона, показників відстані та модифікації.

Застосування економіко-математичних методів під час оцінки результативності використання потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації за рівнями дозволить отримати висновок про:

- обґрунтоване виділення споріднених однорідних сукупностей, об'єднаних у складі одного кластера, на основі застосованого методу дискримінантного аналізу та надати якісне вираження показникам розвитку;

- раціоналізацію процесу використання з урахуванням отриманого числового (кількісного) значення інтегрального показника розвитку на основі застосованого методу таксономічного аналізу;

- можливість удосконалення процесу використання потенціалу розвитку на основі резерву у вигляді експлуатації надлінійного простору вектора розвитку через посилення дії факторів позитивного спрямування і нівелювання дії впливу негативних.

Це сприятиме комплексності процесу дослідження на основі застосування економіко-математичних методів і на цій основі побудові цілісної програми дій, спрямованої на вирішення проблеми збалансованості, оптимальної пропорційності між обсягами сформованого потенціалу розвитку й результативним його використанням. Крім цього, дозволить стимулювати розвиток підприємств та організацій споживчої кооперації через експлуатацію невикористаних можливостей і заповнити надлінійний простір вектора розвитку шляхом підвищення значення інтегрального показника.

Побудова цілісної програми дій щодо управління ефективністю формування й результативністю використання потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації базується на визначенні рівня:

- ефективності формування та результативності використання потенціалу розвитку за рівнями господарської системи (Укркоопспілка загалом, підприємства та організації споживчої кооперації у складі обласних спілок);

- відповідності ефективності сформованого потенціалу розвитку рівню використаному;

- ефективності сформованого та результативності використаного потенціалу розвитку з визначеними пріоритетами розвитку;

- адекватності сформованого та використаного потенціалу розвитку стану ринкового середовища.

Максимальне охоплення масиву інформації в управлінні ефективністю формування й результативністю використання потенціалу розвитку як Укркоопспілкою загалом, так і підприємствами та організаціями споживчої кооперації у складі обласних спілок передбачає виділення на його основі однорідних сукупностей з ідентичним рівнем розвитку. Такі кластери стануть основою для управління на основі показників ефективності формування і використання потен-

ціалу розвитку підприємствами й організаціями споживчої кооперації. Із цією метою пропонується побудова комплексного показника розвитку на основі узгоджених результатів методів районування, таксономії та експертного аналізу.

Узявши за основу вищевикладене, управління ефективністю формування й результативністю використання потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації спрямоване на зіставлення результатів оцінки цих процесів та ідентифікацію стану:

– несприятливий рівень «режиму формування і використання» відповідає рівню неефективного формування і використання потенціалу розвитку, коли підприємства та організації споживчої кооперації за результатами дослідження належить до кластера з найнижчими результатами діяльності;

– помірний рівень «режиму формування і використання» відповідає рівню ефективності формування і використання потенціалу розвитку, коли більшість підприємств та організацій споживчої кооперації належать до кластера з високими показниками господарювання або позитивний результат діяльності одних перекидає недоліки інших;

– сприятливий рівень «режиму формування і використання» відповідає рівню ефективності формування і використання потенціалу розвитку, коли підприємства та організації споживчої кооперації належать до кластера з найвищими результатами діяльності.

Щодо відповідності сформованого потенціалу розвитку використаному, то ідентифікація «режиму формування і використання» засновуватиметься на порівнянні результатів дослідження, які були застосовані для оцінки стану формування і використання потенціалу розвитку. Ідентифікація режиму використання потенціалу розвитку матиме такий вигляд:

– несприятливий рівень «режиму формування і використання» характеризується повною невідповідністю сформованого потенціалу розвитку його фактичному використанню, що підтверджено неузгодженими результатами методів, узятих за основу;

– помірний рівень «режиму формування і використання» характеризується частковою відповідністю сформованого потенціалу розвитку його фактичному використанню, що підтверджено неузгодженими результатами методів, узятих за основу;

– сприятливий рівень «режиму формування і використання» характеризується повною відповідністю сформованого потенціалу розвитку його фактичному використанню, що підтверджено узгодженими результатами методів, узятих за основу.

Узгодженість сформованого й використаного потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації з визначеними пріоритетами ґрунтується на встановленні рівня результативності діяльності на основі поєднання соціальних здобутків і економічних досягнень. Вираження режиму використання потенціалу розвитку матиме такий вигляд:

– несприятливий рівень «режиму формування і використання» відповідає неузгодженому використанню потенціалу розвитку: обидва ефекти (соціальний та економічний) є негативні або один з них (від'ємно спрямований) повністю перекидає інший, спрямований позитивно;

– помірний рівень «режиму формування і використання» відповідає частково узгодженому використанню потенціалу розвитку: один з ефектів (соціальний або економічний) є позитивним, який частково нівелює негативну дію іншого (від'ємно спрямованого);

– сприятливий рівень «режиму формування і використання» відповідає узгодженому використанню потенціалу розвитку: обидва ефекти є позитивні.

Адекватність сформованого й використаного потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації стану ринкового середовища пояснюється збалансованістю рівня ефективності формування й результативності використання потенціалу розвитку ринковим умовам на основі критерію відповідності. Ідентифікація режиму формування і використання потенціалу розвитку матиме такий вигляд:

– несприятливий рівень збалансованого «режиму формування і використання» відповідає значно нижчим результатам формування і використання потенціалу розвитку системними суб'єктами господарювання порівняно з іншими, які працюють у тому ж ринковому середовищі;

– помірний рівень збалансованого «режиму формування і використання» відповідає наближеним результатам формування і використання потенціалу розвитку системними суб'єктами господарювання порівняно з іншими, які працюють у тому ж ринковому середовищі;

– сприятливий рівень збалансованого «режиму формування і використання» відповідає вищим результатам формування і використання потенціалу розвитку системними суб'єктами господарювання порівняно з іншими, які працюють у тому ж ринковому середовищі.

Відповідно до наведених підходів пропонуємо виділити карту ідентифікації можливих режимів формування і використання потенціалу розвитку підприємствами та організаціями споживчої кооперації в управлінні (табл. 1).

Таблиця 1

Карта ідентифікації можливих режимів формування і використання потенціалу розвитку підприємствами та організаціями споживчої кооперації

Напрями визначення рівня				
Режим формування і використання	Ефективність формування і використання потенціалу розвитку	Відповідність сформованого потенціалу розвитку використаному	Узгодженість сформованого й використаного потенціалу розвитку з визначеними пріоритетами	Адекватність сформованого й використаного й потенціалу стану ринкового середовища
I рівень (несприятливий)	Кластер із найнижчими результатами діяльності	Повна невідповідність сформованого потенціалу розвитку його фактичному використанню	Обидва ефекти (соціальний та економічний) негативні або один із них (від'ємно спрямований) повністю перекидає інший, спрямований позитивно	Невідповідність розвитку суб'єктів господарювання системи споживчої кооперації порівняно з іншими, які працюють у тому ж ринковому середовищі
II рівень (помірний)	Кластер із високими результатами діяльності	Часткова відповідність сформованого потенціалу розвитку його фактичному використанню	Один з ефектів (соціальний або економічний) є позитивним, який частково нівелює негативну дію іншого (від'ємно спрямованого)	Часткова відповідність розвитку суб'єктів господарювання системи споживчої кооперації порівняно з іншими, які працюють у тому ж ринковому середовищі
III рівень (сприятливий)	Кластер із найвищими результатами діяльності	Повна відповідність сформованого потенціалу розвитку його використанню	Обидва ефекти є позитивні	Вищі результати формування і використання потенціалу розвитку суб'єктами господарювання системи споживчої кооперації порівняно з іншими, які працюють у тому ж ринковому середовищі

Отже, концептуальні підходи до управління ефективністю формування й результативністю використання потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації пов'язані з удосконаленням науково-методичного підходу до ідентифікації стану на основі карти можливих рівнів ефективності формування і результативності використання потенціалу розвитку. Особливості управління потенціалом розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації полягають в окресленні способу організації, відповідно до якого пропонується визначення рівня результативності діяльності у вигляді отриманих соціальних здобутків та економічних досягнень.

Тому конструктивним, у нашому випадку, буде такий розвиток підприємств та організа-

цій споживчої кооперації, що спрямований на: ефективне формування і результативне використання потенціалу розвитку на основі найвищих результатів діяльності; забезпечення повної відповідності сформованого використаному потенціалу на основі ідентичних інтегральних показників; позитивну динаміку соціальних здобутків та економічних досягнень та підтверджений випереджувальними темпами зміни показників ефективності управління потенціалом розвитку над темпами зміни стану ринкового середовища. Це може бути досягнуто на основі побудови концепції управління ефективністю формування та результативністю використання потенціалу розвитку підприємства через чітко виписані «режими формування і використання».

Щодо наступного етапу концепції, то виникає проблема співставлення ефективності формування потенціалу розвитку (ЕФПР) та

результативності його використання (РВПР). Їх ідентифікацію пропонуємо провести за допомогою матриці (табл. 2).

Таблиця 2

Матриця рівноваги між ефективністю сформованого й результативністю використаного потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації

Ефективність формування \ Результативність використання	РВПР (I рівень)	РВПР (II рівень)	РВПР (III рівень)
ЕФПР (I рівень)	1 ЕФПР=РВПР	4 ЕФПР>РВПР	6 ЕФПР<РВПР
ЕФПР (II рівень)	7 ЕФПР<РВПР	2 ЕФПР=РВПР	5 ЕФПР>РВПР
ЕФПР (III рівень)	9 ЕФПР<РВПР	8 ЕФПР>РВПР	3 ЕФПР=РВПР

Примітка. ЕФПР – ефективність формування потенціалу розвитку; РВПР – результативність використання потенціалу розвитку.

Квадранти матриці 1, 2, 3 визначають позицію рівноваги за умови, коли ефективність сформованого потенціалу розвитку ідентична рівню результативності його використання; квадранти 4, 5, 8 характеризують позицію, коли ефективність сформованого потенціалу розвитку є кращою, ніж результативність використаного; квадранти 6, 7, 9 указують на позицію, за якої результативність використаного потенціалу є вищою, ніж ефективність сформованого.

Загалом, найоптимальнішою є позиція рівноваги, коли наявний потенціал розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації, що був сформований під час створення і примножений у ході його функціонування, повністю використаний (при цьому рівень такого використання максимально наближений до одиниці). В іншому випадку спостерігається дефіцит або формування, або використання, що свідчить про неповне використання властивостей системи (див. табл. 2).

Узгодженість сформованого й використаного потенціалу розвитку визначеним пріоритетам як наступний елемент концепції управління потенціалом розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації вказує на спрямованість у використанні потенціалу розвитку. На цьому етапі виділимо ті напрями діяльності споживчої кооперації і в такій послідовності, що є обґрунтованою відповідно до внутрішньої потреби й сучасних потреб

господарювання. Підприємства й організації споживчої кооперації, як уже багаторазово відмічалось, є складною багатогалузевою соціально орієнтованою системою, і тому важливим акцентом її діяльності є і залишається соціальна спрямованість. Така соціальна спрямованість можлива за відповідної економічної ефективності господарювання. Тому, досліджуючи результативність використання потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації в контексті ідентифікації режиму як способу організації, пропонується визначення рівня досягнення результативності діяльності на основі як соціальних здобутків, так і економічних досягнень. Застосування методу дискримінантного, таксономічного й порівняльного аналізу нададуть нам можливість якісного та кількісного вираження ефективності формування й результативності використання як загалом потенціалу розвитку, так і його складових. Це дозволить дійти висновку про отримання цінності від використання потенціалу розвитку й забезпечення відповідності цільовим пріоритетам стратегічного функціонування підприємств та організацій споживчої кооперації.

Щодо адекватності використаного потенціалу розвитку стану ринкового середовища, то нині важливим завданням залишається формування уяви про узгодженість результатів формування і використання потенціалу розвитку

підприємств та організацій споживчої кооперації з умовами функціонування й розвитку факторів зовнішнього середовища. В основі формування такої уяви пропонуємо застосувати темпи зміни окремих показників за рівнями використання потенціалу розвитку та порівняти їх із середньогалузевими за системою споживчої кооперації та країні загалом. Це дозволить оцінити рівень адекватності використання потенціалу розвитку підприємствами й організаціями споживчої кооперації, застосувавши порівняльний аналіз.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі.

Отже, запропонована концепція управління ефективністю формування й результативністю використання потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації (рис. 1) побудована на реалізації таких напрямів: ефективність формування й результативність використання потенціалу розвитку; відповідність сформованого використаному потенціалу розвитку; узгодженість використаного потенціалу розвитку з визначеними пріоритетами; адекватність сформованого і використаного потенціалу розвитку стану ринкового середовища з урахуванням системи критеріїв і показників.

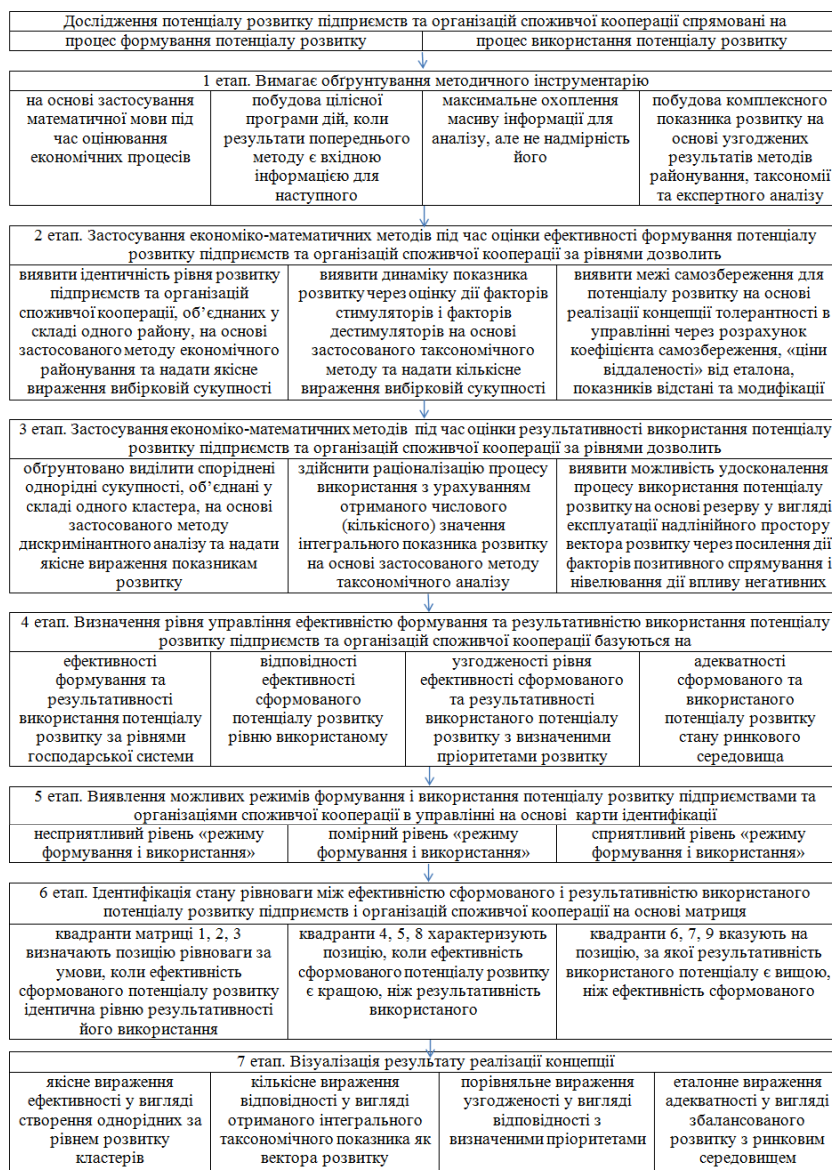

Рис 1. Агрегована маршрутизація управління ефективністю формування й результативністю використання потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації

Результатом реалізації такої концепції є ідентифікований режим використання як:

- якісне вираження ефективності у вигляді створення однорідних за рівнем розвитку кластерів;
- кількісне вираження відповідності у вигляді отриманого інтегрального таксономічного показника як вектора розвитку;
- порівняльне вираження узгодженості у вигляді відповідності з визначеними пріоритетами;
- еталонне вираження адекватності у вигляді збалансованого розвитку з ринковим середовищем.

Такий концептуальний підхід до управління ефективністю формування й результативністю використання потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації дозволив розширити діапазон можливостей для етапу ідентифікації режиму використання потенціалу розвитку на основі якісного вираження ефективності у вигляді: створення однорідних за рівнем розвитку кластерів; кількісного вираження відповідності інтегрального показника; порівняльного вираження узгодженості відповідності з визначеними пріоритетами (за результатами застосування порівняльного аналізу в межах системи споживчої кооперації); еталонного вираження адекватності у вигляді збалансованого розвитку з ринковим середовищем (за результатами застосування порівняльного аналізу результатів діяльності підприємств та організацій споживчої кооперації з несистемними господарюючими суб'єктами).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кімуржій М. І. Адаптація зарубіжного досвіду управління потенціалом розвитку підприємств житлово-комунального сектора в українську практику / М. І. Кімуржій, Н. С. Педченко // Бізнес-інформ. – 2018. – № 6. – С. 59–68.
2. Кімуржій М. І. Роль управління потенціалом у забезпеченні векторного сталого розвитку ЖКГ / М. І. Кімуржій, Н. С. Педченко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Сер. : Економічні науки. – Полтава: ПУЕТ, 2017. – № 5 (84). – С. 28–37.
3. Краснокутська Н. С. Потенціал торговельного підприємства: теорія та методологія дослідження : монографія / Н. С. Краснокутська. – Харків : Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2010. – 247 с.
4. Сабадирьова А. Теоретичні основи організації потенціалу підприємства / А. Сабадирьова // Економіст. – 2010. – № 1. – С. 34–35.
5. Шимановська-Діанич Л. М. Організаційно-економічний механізм управління розвитком підприємств та організацій споживчої кооперації України: теорія і практика : монографія / Л. М. Шимановська-Діанич, В. А. Власенко. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2010. – 314 с.

REFERENCES

1. Kimurzhiiy, M. I. & Pedchenko, N. S. (2018). Adaptatsiia zarubizhnogo dosvidu upravlinnia potentsialom rozvytku pidprijemstv zhytlovo-komunalnoho sektora v ukrainsku praktyku [The Adaptation of Foreign Experience of Management of the Development Potential of Enterprises of Housing and Communal Sector to Ukrainian Practice]. *Biznes-inform*, (6), 59–68.
2. Kimurzhiiy, M. I. & Pedchenko, N. S. (2017). Rol upravlinnia potentsialom u zabezpechenni vektornoho staloho rozvytku ZhKH [The role of potential management in providing vector sustainable development of housing enterprises]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Ser. : Ekonomichni nauky» – Scientific Herald PUET: Economic Sciences*, 5 (84), 28–37.
3. Krasnokutska, N. S. (2010). *Potentsial torhovelnogo pidprijemstva: teoriia ta metodolohiia doslidzhennia : monohrafiia*. Khark. derzh. un-t kharchuvannia ta torhivli.
4. Sabadyrova, A. (2010). Teoretychni osnovy orhanizatsii potentsialu pidprijemstva [Theoretical foundations of enterprise potential organization], *Ekonomist – Economist*, (1), 34–35.

5. Shymanovs'ka-Dianyach, L. M. & Vlasenko, V. (2010). *Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm upravlinnia rozvytkom pidpriemstv ta orhanizatsii spozhyvchoi kooperatsii Ukrainy: teoriia i praktyka: monohrafiia* [Organizational and Economic Mechanism for the Development of Enterprises and Organizations of Consumer Cooperatives in Ukraine: Theory and Practice: Monograph]. Poltava : RVV PUET.

Н. С. Педченко, доктор економічних наук, професор; **Л. М. Шимановська-Діаніч**, доктор економічних наук, професор (Вище навчальне закладення Укоопсоюзу «Полтавський університет економіки і торгівлі»). **Концептуальні підходи к управленню ефективністю формування і результативністю використання потенціала розвитку підприємств і організацій споживачької кооперації.**

Анотація. *Целью* статті являється визначення концептуальних підходів к управленню ефективністю формування і результативністю використання потенціала розвитку підприємств і організацій споживачької кооперації. **Методика дослідження.** Для досягнення поставленої цілі в роботі використані загальнонаукові і прикладні методи дослідження, в частині: методи наукової абстракції, індукції і дедукції, аналізу і синтезу – для обґрунтування основних підходів к ідентифікації станів: формування і використання потенціала розвитку підприємства; метод логічного узагальнення – для визначення особливостей формування і використання потенціала розвитку; метод порівняння – для визначення рівня адекватності цільовим пріоритетам і узгодження з ринковою середою; методи наукової абстракції – для обґрунтування заходів по підвищенню ефективності формування і результативності використання потенціала розвитку в управленні підприємствами і організаціями споживачької кооперації. **Результати.** В статті обґрунтовані концептуальні підходи к управленню ефективністю формування і результативністю використання потенціала розвитку підприємств і організацій споживачької кооперації. **Практична значимість результатів дослідження.** Необхідність розробки і обґрунтування умов для оновлення і реформування споживачької кооперації висуває вимоги к створенню потенціала, котрий забезпечує перспективний вектор розвитку. Дослідження потенціала розвитку здійснено на основі вивчення процесів його формування і використання і орієнтовано на забезпечення життєспроможності функціонування споживачької кооперації на основі визначеності з концептуальними підходами в управленню ефективністю формування і результативністю використання потенціала розвитку підприємств і організацій споживачької кооперації.

Ключові слова: концепція, ефективність формування, результативність використання, потенціал розвитку, карта ідентифікації, матриця узгодження.

N. Pedchenko, Dc. Econ. Sci., Professor; **L. Shimanovsky-Dianich**, Dc. Econ. Sci., Professor (Poltava University of Economics and Trade). **Conceptual approaches to manage effectiveness of formation and result of use the potential of development for enterprises and organizations of consumer cooperation.**

Annotation. *The aim* of research is to identify conceptual approaches for managing the efficiency of the formation and effectiveness to use the potential of development for enterprises and consumer cooperatives. **Methodology of research.** In order to achieve this goal, general scientific and applied research methods have been used in the work, in particular: methods of scientific abstraction, induction and deduction, analysis and synthesis – to substantiate the basic approaches to the identification of positions: the formation and use of the potential of enterprise development; method of logical generalization – to determine the peculiarities of the formation and use of development potential; the method of comparison – to determine the level of adequacy of the target priorities and coordination with the market environment; methods of scientific abstraction – to substantiate measures to increase the effectiveness of the formation and effectiveness to use of development potential in the management of enterprises and organizations of consumer cooperation. **Findings.** The article substantiates the conceptual approaches to the management of the formation and effectiveness of the use of the potential of development of enterprises and consumer cooperatives organizations. **Practical value.** The need to develop and substantiate the conditions for the renewal and reform of consumer co-operation sets the requirements for the creation of the potential provided by a perspective vector of development.

The research of development potential is carried out on the basis of studying processes of its formation and use, focused on ensuring the viability of functioning of consumer cooperatives on the basis of certainty with conceptual approaches in the management of the effectiveness of formation and effectiveness of the use of the potential of development of enterprises and consumer cooperatives.

Keywords: *concept, efficiency of formation, performance of use, potential of development, identification card, matrix of coordination.*